

Kültürel Bağlamda Türk Televizyon Dizileri: Rus Dizi İzleyicileri Üzerine Bir Analiz

LULİA POKİDOVA¹

ÖZ

Dizi ve filmler özellikle televizyonlarda ve farklı dijital platformlarda izleyici tarafında hala en çok izlenen televizyon program türleri arasındadır. Konularını toplumsal olaylar ve gündelik hayattan alan bu dizi ve filmler izleyicilerin yaşadıkları çevreyi anlamlandırabilmesini sağlayarak onları gündelik sorunlarından uzaklaştırmaktadır. Özellikle Türk izleyicisi tarafından en çok izlenen tür olan diziler zamanla yurtdışına satılarak yabancı izleyici tarafından da beğenilmeye başlamıştır. Bir TRT dizisi olan 1975 yılı yapımı ‘Aşk Memnu’ ilk defa 1981 yılında Fransa’ya satılmıştır. Böylelikle yurtdışına satılan ilk televizyon dizisi olmuştur. ‘Binbir Gece’ dizisiyle başlayan Türk dizileri fenomeni, Kanuni Sultan Süleyman’ı ve Osmanlı tarihini anlatan ‘Muhteşem Yüzyıl’ dizisinin özellikle Ortadoğu izleyicisi tarafından izlenmesiyle popülerleşmiştir. Sadece Ortadoğu’ya değil dünyanın farklı bölgelerine satılan Türk dizileri buradaki kültürleri etkilemiştir. Bu dizilerden ‘Sen Çal Kapımı’ 2021 yılında Ruslar arasında en popüler üç dizi arasında yer almış ve 2022’de tüm rakiplerini geride bırakmıştır. Bu dizi Rus izleyicisi arasında en popüler Türk dizisi olmuştur.

Bu çalışmada Türk dizilerinin yurtdışı başarısı ve özellikle Rusya’da popüler olan ‘Sen Çal Kapımı’ dizisinin izlenme motivasyonları incelenmektedir. Bu amaçla Rusya’da en çok izlenen Türk dizisi olan ‘Sen Çal Kapımı’ amaçlı örneklem olarak seçilmiştir. Bu dizi hakkında Rus izleyicilerin oluşturduğu hayran hesapları incelenmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda başrol oyuncularının beğenildiği ve aşk, misafirperverlik duygularının Rus izleyicisine hissettirilmesiyle dizinin ilgi çektiği saptanmıştır. Böylelikle Türk kültürü merak unsuru olmuş tanınırlığını daha da arttırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk dizileri, Kültür, Kültürel aktarım, Türk kültürü, Rus dizi izleyicileri

¹Istanbul Aydın University, Istanbul, yuliyapokidova1707@gmail.com,

<https://orcid.org/0009-0007-1500-6818>

Research Article - Submit Date: 25.06.2024, Acceptance Date: 22.07.2024

DOI: 10.17932/IAU.IJMCL.2015.014/ijmcl_v09i2004

Turkish Television Series In Cultural Context: An Analysis On Russian Tv Audiences

Abstract

TV series and movies are still among the most watched genre of television programs, especially on television and on different digital platforms. These series and movies, which take their subjects from social events and daily life, enable viewers to make sense of the environment they live in and distract them from their daily problems. TV series, which are the most watched genre especially by Turkish audiences, have been sold abroad over time and started to be appreciated by foreign audiences. ‘Aşk Memnu’, a TRT series produced in 1975, was sold to France for the first time in 1981. Thus, it became the first television series to be sold abroad. The phenomenon of Turkish TV series, which started with ‘Binbir Gece’ (A Thousand and One Nights), was popularized with the ‘Magnificent Century’ series about Suleiman the Magnificent and Ottoman history, which was watched especially by Middle Eastern audiences. Sold not only to the Middle East but also to different parts of the world, Turkish TV series have influenced the cultures there. One of these series, ‘Sen Çal Kapımı’ was among the three most popular series among Russians in 2021 and surpassed all its competitors in 2022. This series became the most popular Turkish series among Russian viewers.

This study examines the success of Turkish TV series abroad and the motivations for watching ‘Sen Çal Kapımı’, which is especially popular in Russia. For this purpose, ‘Sen Çal Kapımı’, the most watched Turkish TV series in Russia, was selected as a purposive sample. Fan profiles created by Russian audiences about this series were analyzed. As a result of the content analysis, it was determined that the leading actors were liked and the series attracted attention by making the Russian audience feel the feelings of love and hospitality. Thus, Turkish culture has become an element of curiosity and has increased its recognition even more.

Keywords: *Turkish TV series, Culture, Cultural transmission, Turkish culture, Russian TV series audiences.*

GİRİŞ

Türkiye’de devlet tekelinde yayın hayatına başlayan televizyon, pek çok önemli dönemeçten geçerek bugün bulunduğu konuma gelmiştir. Hala dönüşerek önemini koruyan bu iletişim aracı, 1960’larda ilk kurulduğunda da toplum tarafından ilgi odağı olmuş ve merakla karşılanmıştır.

Televizyonun ilk dönemlerinde eğitime, eğlendirme, haber ve bilgi verme olarak belirtilen asli görevleri vardı. Günümüzde ise eğlence türündeki televizyon programlarının ağırlıklı olarak hazırlandığı bir yapı bulunmaktadır. Bu tür içinde dizilerin televizyon endüstrisinde büyük bir yeri vardır. Bunun nedeni maddi anlamda bu endüstrinin önemli bir çıktısı olmasıdır. 1981 yılında Fransa’ya

satılan ‘Aşk Memnu’ dizisinden bu yana Türkiye’de televizyon dizisi sektöründe büyük gelişmeler olmuştur. Özellikle uluslararası boyutta Türk dizilerinin ihraç edilmesi dizi sektörünün televizyon sektöründen bağımsız bir hal alarak pastanın en büyük payı almasını sağlamıştır. İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekib Avdagiç, Fransa’da 2023 yılında gerçekleştirilen televizyon ve yapım fuarı MIPCOM’a 34 Türk yapım şirketinin katıldığını ve Türk dizilerinin yüzde 80’inin yayına girmeden ihraç edildiğini belirtmiştir (Dünya,2023). Maddi kazancın yanı sıra Türk dizileriyle kültürün tanıtılması ve aktarılması söz konusudur. Dizi izleyicileri arasında bir dizi turizmi oluşturmuş ve bu dizi turizmi bir sektör haline gelmiştir. Yurtdışındaki dizi izleyicileri Türk kültürünü ve dizilere konu olan hikâyelerin geçtiği mekânları merak etmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı dizilerin yumuşak bir güç olduğunu ülkelerin kültürlerinin tanıtılmasında kolaylaştırıcı bir unsur olduğu belirtilebilmektedir.

Bu çalışmada televizyon dizilerinin Türk kültürüne tanıtan, aktaran bir güç olduğu önermesinden yola çıkarak 2020-2021 yılları arasında FOX TV’de yayınlanan ‘Sen Çal Kapımı’ dizisinin Rus izleyiciler tarafından izlenmesi ele alınacaktır. Sen Çal Kapımı dizisinin Rus izleyiciler üzerindeki etkisini anlayabilmek için hayran sayfaları içerik analizi ile incelenmiştir. İzleyicilerin diziyi neden izledikleri sorusu çerçevesinde dizinin konusu, karakterleri üzerine de incelemeler yapılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde Türk televizyon dizilerinin tarihsel süreci ve kültürel boyutu, ikinci bölümde Rus televizyonları ve son bölümde ise Rus izleyiciler üzerine yapılan içerik analizine ve bulgulara yer verilmiştir.

TÜRK TELEVİZYON DİZİLERİNİN TARİHSEL SÜRECİ

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), radyo ve televizyon yayınlarının doğru ve tarafsız olarak yürütülmesi amacıyla 1964 yılında özerk bir devlet kuruluşu olarak kurulmuştur. 1968 yılında Türkiye’nin ilk deneme televizyon yayını Ankara’daki Mithatpaşa Stüdyoları’nda başlamıştır. Bu ilk test yayını yaklaşık 1,5 saat sürmüştür. Daha sonra haftada üç gün üçer saat devam eden yayınlar, 1 yıl sonra haftada 4 güne çıkmıştır. 1970 yılında İzmir Televizyonu, 1971 yılında ise İstanbul Televizyonu faaliyete geçmiştir (TRT, 2020). TRT, kurulduğu yılı takip eden 10 sene içinde yabancı dizileri yayınlamıştır. ‘Sabun köpüğü’ olarak nitelendirilen günlük pembe diziler, öncelikle Amerikan yapımıydı. Laura Ingalls Wilder isimli yazarın hayatını konu alan ‘Küçük Ev’, bir kovboy dizisi ‘Bonanza’ ya da televizyon dizi tarihinin en kötü karakterlerinden J.R (Larry Hagman)’ın olduğu ‘Dallas’ dizisi tek kanallı dönemin kült yabancı dizileriydi.

1974 yılında ise ilk yerli yapım Türk dizisi ‘Kaynanalar’ dizisi ekrana gelmeye başlamıştır. Tekin Akmansoy ve Leman Çıdamlı’nın başrollerinde olduğu dizi, Anadolu’dan İstanbul’a göç eden Nuri Kantar ve ailesinin hikayesini anlatmaktadır. Geleneksel yapısıyla şehir hayatına uyum sağlamaya çalışan Kantar ailesi’nin hikayesi aynı zamanda 1970’li yılların Türk toplumsal yapısını da yansıtmaktadır. 1970’li yıllarda iç göç verilerine göre kent nüfusu %26’dan %45’e yükselmiştir. 1960-1975 tarihleri arası kentleşmenin en hızlı olduğu bir dönemdir (Kaştan, 2016: 694). Bu dönemde şehire göç eden ve yerelliklerini

yeniden inşa etmeye çalışan aileleri televizyonda Nuri Kantar ailesi temsil etmektedir.

‘Kaynanalar’ dizisinin başarısından sonra televizyonda pek çok yerli yapım yayınlanmaya başlamıştır. Bu dizinin ardından Halit Ziya Uşaklıgil’in romanından televizyona uyarlanan 1975 yapımı *Aşk-ı Memnu* ekranlara gelmiştir. İkinci yerli yapım dizi olan *Aşk-ı Memnu*’yu Halit Refiğ yönetmiş ve altı bölüm olarak hazırlamıştır. *Aşk-ı Memnu* dizisinin ardından Türk edebiyat klasiklerinden uyarlama dizi anlayışı başlamıştır. Yazar Reşat Nuri Güntekin’in *‘Acımak’* adlı eseri TRT-1 kanalında 1985-1986 yılları arasında yedi bölümlük bir dizi olarak izleyicilerin beğenisine sunulmuştur. Türk televizyonlarında yerli yapım diziler artış göstermiştir. Bunlardan bazıları, *Diyet*, *Ferman*, *Topuz*, *Şipsevdi*, *Denizin Kanı*, *Tatlı Çarşamba*, *Sizin Dersane*, *IV. Murat*, *Üç İstanbul*, *Küçük Ağa*, *Çalikuşu*, *Kuruluş* gibi yapımlardır (Cereci, 2014: 7). Bunların yanı sıra 1989-2002 yılları arasında 15 sezon yayınlanan *‘Bizimkiler’* dizisi televizyon tarihinin kült yapımları arasındadır. Bu dizi, merkezine aileyi alarak şehir-köy yaşantısının çatışmasını işlemektedir. *‘Kaynanalar’* dizisinde olduğu gibi bu dizide de Türkiye’nin sosyo-ekonomik yapısındaki dönüşümleri görmek mümkündür (Baloğlu, 2019: 2893).

Özel televizyon kanallarının yayın hayatına başlamasıyla dizilerin farklı konuları işlemesi ve dizilerin sayılarında artış gözlenmiştir. Popüler kültür özel televizyon kanallarıyla yeniden üretmiş ve bu kanallarda yayınlanan diziler farklı kültürel, toplumsal konuları ele almıştır. Özel televizyon kanallarının sağladığı konu özgürlüğü sayesinde bir zamanlar meşhur olan Brezilya dizilerinin yerine tüm dünyada popülerliği artan heyecan verici ve ilgi çekici Türk dizileri almıştır.

Türk dizileri oldukça renkli, entrika dolu senaryoları, güzel, genç oyuncularını, güzel, sıradışı ve eşsiz çekim mekanları ile farklı yaşta televizyon izleyicisinin ilgisini çekmektedir. Bugün ABC1 kategorisinde 2022-2023 TV sezonu için 57 diziden en çok izlenen 10 dizi bulunmaktadır. Her üç kategoride de sezonun en çok izlenen dizisi olan *Yalı Çapkını*, ABC1 kategorisinde ortalama 10,32 reyting almıştır. 2022 yılına 3,14 reyting ile başlayan dizi, 15. bölümde 13,64 reyting ile sezonun en yüksek seviyesine ulaşmaktadır. En çok izlenen dizilerden bir diğeri *Gönül Dağı* ise ortalama 9,64 reyting elde etmektedir. 3 Eylül 2022’de yeni sezona 7,27 reytingle başlayan dizi, 85. bölümde 11,98 reytingle üçüncü sezonun en üst seviyesine yükselmiştir. Show TV’nin popüler dizisi *‘Aile’* ilk sezonunu 7,73 ortalama reytingle tamamlamıştır. 8,82 reyting ile yayın hayatına başlayan dizi 5. bölümde 9,11 reyting ile ilk sezonun en yüksek seviyesine yükselmiştir. Başladığı yıldan bu yana fenomen haline gelen *Kızılıcak Şerbeti* ise düşük reytinglerle başladı ancak izleyicinin dikkatini çekerek 7,37 ortalama reytingle birinci sezonunu bitirmiştir. *Kızılıcak Şerbeti*, ikinci sezonunun 21. bölümünde 13,12 reytingle sezonun en yüksek izlenme oranına sahip dizisi olmuştur (boxoffice,2023).

Türk dizilerinin uluslararası alanda başlayan serüveni 2001 yılında başlamıştır. 1998 yılında Osman Sınav’ın yönetmenliğini yaptığı Kenan İmirzalıoğlu’nun

başrolünü oynadığı ‘Deli Yürek’ dizisi yurtdışına ilk satılan diziler arasındadır (Milliyet, 2011). Kazakistan’a satılan diziden sonra esas Türk dizilerinin yurtdışında yükselişi aşk temalı ‘Gümüş’ ve ‘Binbir Gece’ dizilerinin Ortadoğu ülkelerine ihraç edilmesiyle başlamıştır. Arap izleyiciler tarafından çok ilgi gören bu iki dizinin Türk oyuncularını da bu ülkelerde popüler olmuştur. 2024 yılına gelindiğinde sadece Arap ülkeleri değil Güney Amerika, Avrupa ve Çin’de Türk dizilerinin yükselişine tanıklık edilmektedir. Ayrıca bu diziler Türk kültürünü tanıtan bir güç olarak kabul edilerek siyasal, kültürel ve ekonomik anlamda uluslararası platformlarda söz edilmektedir.

KAVRAMSAL BİR BAKIŞ OLARAK KÜLTÜR

Keşfedilen, keşfedildikten sonra süreç içerisinde sürekli dönüşen, bir sosyal gruba, topluluğa ait olan kültür, toplumsal aygıtlarla aktarılmaktadır. Kültür, bir toplumu diğerlerinden farklı özelliklerle ayıran inançlar, değerler, gelenekler, görenekler, davranışlar ve eserler anlamına gelmektedir. Dil ve dinden yemek, sanat ve sosyal normlara kadar her şeyi içermektedir. Dinamik bir yapıda olan kültür, bireyler arasındaki etkileşimlerle ve özellikle de bireylerin kitle iletişim araçlarıyla olan etkileşimleriyle dönüşmektedir. Kitle iletişim araçlarının toplumsal öneminin anlaşılmasıyla birlikte özellikle televizyonun toplumsal ve kültürel dönüştürücü gücü hala önemini korumaktadır.

Avrupa, Ortadoğu ve son yıllarda Rusya’da Türk dizileri izlenmekte ve Türk kültürünü tanıtmaktadır. Türkiye, dizi yapımı ve ihracatında ABD’den sonra ikinci ülke konumuna gelmiştir. Türk dizileri en çok Ortadoğu ülkelerinde ve Latin Amerika’da sevilmektedir. Bu duruma tarihsel bağlam içerisinde bakılmaktadır. Türkiye, Müslüman bir ülkedir ve tüm Doğu ülkeleri arasında en Batı Avrupa ülkesidir. Ayrıca Türk dizilerinde Amerika ya da Avrupa’da yayınlanan pek çok dizinin aksine kabalık, erotik sahne ya da din konusunda saldırgan bir bakış bulunmamaktadır.

Rusya, Moldovya gibi ülkelerde televizyon izleyicisi genellikle seçeneksiz bırakılmaktadır. Rusya’daki gençler ve genç izleyiciler, her şeyin basit ve aşktan ibaret olduğu 2000’li yılların romantik komedi dizilerinden hoşlanmaktadır. Türk dizilerinin başarısı, Batı’nın sanatsal eğilimlerini kullanan, ancak kendine özgü bir oryantal yapıya sahip, basit ve sade olay örgüsünde yatmaktadır. Pek çok Türk dizisinde ise Türkiye’nin doğası, turistik bölgeleri ve insanların sıcakkanlı ve samimiyeti anlatılmaktadır. Bunun yanı sıra bir yumuşak güç olarak Türk dizileri ülke sınırlarının ötesine geçerek yeni Türk kültürünü, geleneklerini ve yaşam tarzını da izleyicilere tanıtmaktadır. Bu diziler sayesinde Türk kültürünü ve Türkçe’yi öğrenmeye meraklı bir kitle oluşmuştur.

Kültür kuramcıları arasında Amerikalı antropolog Clifford Geertz’in sembolik antropoloji yaklaşımı, kültürün sembollerle ifade edilebildiğini vurgulamaktadır. Geertz, insanın hem kültürel hem de evrensel özellikleriyle ön plana çıktığını savunmaktadır. Bu nedenle, kültür tanımı evrenseldir (Hasanov, 2014: 79). Bir diğer kültür kuramı ise Edward T. Hall’un yüksek ve düşük bağlam kültürleri arasındaki iletişimsel farklılıkları ele alan kültürel boyutlar teorisidir. Hall’a göre

(1956) iletişimle birlikte kültürel kodlar farklılaşabilmektedir. Hall, yüksek ve düşük bağlam kültürleri birbirinden ayırıştırırken ‘proksimi’ (mesafe) ve ‘zaman algısı’ kavramlarını kullanmaktadır. Proksimi, insanların birbirileri ile fiziksel olarak ne kadar yakın olmaktan hoşlandıkları ya da hoşlanmadıkları konusu ele almaktadır. ‘Zaman algısı’ ise kültürlerin zaman konusunda organize olmaları ve zamanı verimli kullanmalarını anlatmaktadır. Ona göre bu kavramlar kültürel farklılıkları açıklamada ve kültürler arası iletişimde çatışma ve uyum süreçlerini anlamada önemli bir yapıdadır (Hall, 1976).

RUS TELEVİZYON KANALLARI VE RUS TELEVİZYONLARINDAKİ TÜRK DİZİLERİ

1960 yılında SBKP Merkez Komitesinin “Sovyet Televizyonunun Geliştirmesi” ilişkin kararname kabul edilerek ilk kez televizyon, basın ve radyo ile aynı seviyeye getirilmiştir. Kararnameye göre ülkede yaklaşık 4 milyon televizyon varken birkaç yıl içerisinde bu rakam 5-7 kat artacaktır. Yayın istasyonları ağı ise 70 milyon nüfuslu bir alanı kapsamaktadır. 1961 ve 1962’de Sovyet televizyonunda pek çok program yayınlanmıştır. KVN, Mavi Işık, Kinopanorama gibi programları uzun yıllar izleyiciler arasında ilgi görmüştür. Kararname kapsamında ve yerel stüdyoların Moskova televizyonundaki çalışmalarının iyileştirilmesi için, televizyon yapımcıları farklı stüdyolarda özgün programlar, performanslar ve konser programları çekmeye başlamıştır (Danilov, 3-5).

Bu yıllarda, Rus televizyonunun yaratıcılığını ve sanatsal düzeyini büyük ölçüde belirleyen insanlar ortaya çıkmıştır. Bu kişiler arasında Rus televizyon hayatında önemli bir isim olan Enver Mammadov yer almaktadır. Mammadov, SSCB Devlet Televizyon ve Radyo Yayıncılığının ilk başkan yardımcısı olarak Merkezi Televizyona başkanlık etmiştir. Bunun yanında Mammadov, ilk Sovyet dizilerinin ve önemli programların, “Mayak” radyo istasyonunun ve “Vremya” (Zaman) TV programının kuruluşunda bulunmuştur. Kendisi ulusal kültürün oluşturan televizyon ve radyo yayıncılığı stratejisinin geliştirilmesine, programların ve filmlerin üretilmesine büyük katkı sağlamıştır (Petrov, 2018).

Sovyet dönemlerinde televizyon yayıncılığı bir propaganda aracı olarak kullanılmaktaydı. Televizyonlar günlük yayınlarında ve televizyon ve radyo çalışanları hükümetin talimatlarına göre yönlendirilmiştir. Komünist propaganda, işçi sınıfını öne çıkarmak ve bu sınıfın devrimci dönüşümlerin temelinde yer almasını amaçlamaktadır. 1985-1991 “perestroika” döneminde, televizyon propagandası alternatif bakış açılarının yayılmasını engellemiştir (Lasswell, 2009: 2-6).

Gorbaçov döneminde ise televizyon, muhalefetten korkmayı bırakarak çoğulcu bir yapıya geçmiştir. Ekranda işlenen konular değişmiştir. Televizyonda endüstriyel konulardan toplumsal hayatın sorunlarına geçiş yaşanmıştır. 1967 yılında düzenli renkli televizyon yayınları başlamıştır. 1978 yılında ise Moskova’dan yapılan televizyon yayını, toplam nüfusun %80’inden fazlasını kapsamaktaydı. 1990 yılında da Devlet Televizyon ve Radyo Yayın Şirketine alternatif olan Rusya

Devlet Televizyon ve Radyo Yayın Şirketi (VGTRK) kurulmuştur (Rianovosty, 2021).

Yeni yüzyılın başında, Rusya’da televizyon yapısı üç televizyon modelinin özelliklerini birleştirmektedir. Bunlar, devlet, ticari ve kamu televizyon yapısıdır. Üç modele yapılan geleneksel bölünme, büyük ölçüde televizyon için gelir elde etmenin ve yönetmenin olası üç yoluna dayanmaktadır. Devlet televizyonu devlet kurumları tarafından yönetilip finanse edilmektedir. Ticari televizyon bir kuruluştur ve reklamlardan kazanmaktadır. Kamu televizyonu ise çeşitli kamu kuruluşları aracılığıyla mütevellî heyetlerine katılarak programlama politikasını etkileyen izleyiciler tarafından kontrol edilmektedir (Litvinsev, 2010).

1991 yılında, Rusya Devlet Televizyon ve Radyo Şirketi (VGTRK)’nin ‘Rossiya’ adlı kanalı yayına girmiştir. Bir süre sonra Moskova Televizyon ve Radyo Yayın Şirketi (MTK) ile özel ve ticari televizyon şirketleri ortaya çıkmıştır. Böylece yeni modern Rus televizyonunun işleyişinin başlangıcı atılmıştır. Televizyonun sadece yapısı değişmekle kalmamıştır, televizyon programlarının biçim ve içerikleri dönüşmüştür (Rianovosty, 2021). Ayrıca televizyon programlarında yeni türler ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda siyasi, sosyal, eğlence konulu televizyon şovlarının yanı sıra kadın programları da televizyon ekranlarında görülmeye başlamıştır.

Bugün ise Rusya Federasyonu İletişim Bakanlığı’na göre ülkede 20 federal kanal yayın yaparken, Federasyonun konularında 239 bölgesel ve yerel kanal daha faaliyet göstermektedir. Ancak federal öneme sahip olan, Rusya’nın televizyon bilgi alanını ve eski Sovyet cumhuriyetlerini tek bir bütün haline birleştiren üç ana televizyon kanalı var: Kanal Bir, Rusya ve NTV (Rohlin, ss. 40-75).

İletişim Bakanlığına göre Kanal Bir ülkedeki yalnızca en büyük değil, aynı zamanda en popüler TV kanalıdır. Aynı zamanda Kanal Bir en izlenen haber kanalı olarak kabul edilmektedir. Kanalda birçok eğitici, bilgilendirici, analitik ve televizyon programları yayınlanmaktadır. Ayrıca birçok sinema filmi ve popüler dizi gösterilmektedir. İkinci ve aynı şekilde en önemli kanallarından biri Rusya kanalıdır. İzleyiciler, Rusya nüfusunun %98,5’idir. (Gegeliva, 2009: 1-7). Kanalın yayınının ana yönleri bilgilendirme programları, konuşma şovları, belgeseller ve uzun metrajlı filmler, diziler, spor yayınları, sosyal, politik ve diğer olaylardır. Ancak ana programı ülkenin ve dünyanın ana haberlerini gözden geçiren “Vesti” (Haberler) olmaya devam etmektedir. Rus televizyonunda hem çocuklar hem de yetişkinler arasında daha popüler olan iki ana eğlence kanalı vardır: STS ve TNT kanalları. STS ve TNT kanallarında eğlenceli programlar ve çizgi filmleri, komedi ve melodrama, diziler ve yabancı filmler göstermektedir.

Kanal Bir, Rusya, NTV, REN TV, Rusya 24, 5 Kanal, TVS, TV3, Biber TV, Domashniy, Kanal Y en popüler Rus kanallardır. En popüler 5 tematik TV kanalı arasında “Rus Romantizmi”, “Mult”, “Sinema Evi”, “Kino TV” ve “Gerçek Korkunç Televizyon” (NST) yer almaktadır (TeleSputnik, 2019).

Günümüzde ise Rus televizyonlarında farklı türlerde televizyon programlarının yanı sıra oldukça popüler ve izleyiciler tarafından beğenilen Türk dizileri önem kazanmaktadır. Türk dizileri, Sovyet televizyonlarında ilk kez 90'lı yıllarda ekrana gelmiştir. Türk dizi tarihi açısından önemli olan bu dizi Çalığışu'dur. Türk yazar Reşat Nuri Güntekin'in aynı adlı romanından ekranlara uyarlan dizi, Feride ile kuzeni Kamran'ın Birinci Dünya Savaşı sırasındaki ilişkisini konu almaktadır. Farklı zaman dilimlerinde üç kez çekilen dizi sırasıyla 1966'da bir film, 1986 ve 2013'te iki dizi şeklinde ekrana gelmiştir. Çalığışu, Rus Domashniy kanalında gösterildi. Bu dizinin başarısının ardından Türk dizileri bir süre unutulmuştur. Bu dizinin ardından Rus televizyonlarında Latin Amerika yapımı uzun pembe diziler izleyicilerin ilgisini çekmiştir. Ancak 2011 yılında Domashniy kanalında yayınlanmaya başlayan 'Muhteşem Yüzyıl' dizisi Türk dizileri için Rus ekranlarına geri dönüşün dönüm noktası olmuştur. Gerçek tarihi olaylardan esinlenen bu hikaye, Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatını ve daha sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun en güçlü kadını olacak bir Slav köleyle olan ilişkisini anlatmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun merak edilen tarihi ve dizide kullanılan kostümler, muhteşem iç mekanları ve yüksek bütçeli çekimleri diziyi izleyiciler için ilginç kılmaktadır. Cariyelerden Hürrem Sultan'a kadar kadın kahramanların kıyafetleri dizi için harcanan bütçeyi gözler önüne sermektedir. Tarihi Türk dizilerinin popüler olmasının en büyük nedenleri büyük bütçeler, büyük profesyonel çekimler ve detaylara gösterilen özen gibi faktörlerin bir araya gelmesidir.

Öte yandan Türk dizilerini çekici kılan bir başka faktör ise dramatik unsurlarıdır. Muhteşem Yüzyıl dizisinde de saray entrikaları, taht savaşları yan hikayelerinin altında her zaman ana konu aşk olmaktadır. Dizinin reytinglerinin yüksek olması nedeniyle dizinin yapımcıları bir spin-off yayınlamıştır. Muhteşem Yüzyıl 2011 yılında ekranlara gelmesine rağmen Rus kanalı Domashniy diziyi her yıl yayınlamaya devam etmektedir.

Muhteşem Yüzyıl dizisinin yanı sıra en ikonik Türk tarihi dramaları arasında Rus İmparatorluğu'nun bir tebaası ile Osmanlı Sultanı II. Mahmud'un aşkını konu alan "Gönlümün Sultanı", "Diriliş Ertuğrul", Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş hikayeleri ile ilgili konuların yanı sıra "Kösem İmparatorluğu", "Kuruluş: Osman" ve "Payitaht: Abdülhamid" dizileri sayılabilmektedir.

Dijitalleşmenin televizyon yayıncılığına hakim olmasıyla Türk dizileri hem televizyonda hem de dijital platformlarda izleyici ile buluşmaktadır. Domashniy TV kanalında Sen Anlat Karadeniz, NTV ve Start World kanallarında 'Yalı Çapkını' dizileri, TNT isimli eğlence kanalında ise 'Ya Çok Seversen', 'Hercai', 'Uyanış: Büyük Selçuklu' dizileri yayınlanmaktadır. 'Maraşlı', 'Kara Para Aşk' dizileri Romantik kanalında gösterilmektedir. Ayrıca Kinoliving kanalında, 'Zalim İstanbul' ve 'Muhteşem Yüzyıl: Kösem İmparatorluğu' ve 'Sen Çal Kapımı' dizileri yer almaktadır. Eğlence türünde programlar yayınlayan Rus TV3 kanalında ise 'Dolunay' dizisi, Y Kanalında 'Kızım' dizisi gösterilmektedir. OKKO, IVI, More TV, Start, Wink ve Kinopoisk gibi dijital platformlarda 'Kurt

Seyit ve Şura', 'Aşk ve Gurur', 'Siyah İnci', 'Kardeşlerim', 'Kefaret', 'İstanbul Gelin', 'Küçük Gelin', '309 Numara', 'Diriliş Ertuğrul', 'İstanbul'un İki Yüzü', 'Çukur', 'Kara Sevda', 'Annenin Sırrıdır Çocuk', 'Kuzgun', 'Mucize Doktor' dizilerinin Rusçaya çevrilmiş hali gösterilmektedir.

Türk dizileri, Rus kanallarının büyük çoğunluğunda hakimiyet kazanmıştır. Hem tarihsel açıdan hem de farklı türlerde konuları ele alması açısından Türk dizileri, Rus izleyicileri tarafından ilgi odağı olmuştur. Öte yandan Türk dizilerinin en popüler olan türü romantik komedidir. Romantik komedi türü aşk, mizah ve dramayı birleştirdiği için özellikle hem dünyada hem de Rusya'da sevilmektedir. Türk yapımı romantik komedi dizi örneklerinden biri 'Her Yerde Sen' dizisidir. 2019 yılından Fox TV şimdiki adıyla NOW kanalında yayınlanan dizi genç oyuncularıyla geniş bir izleyici kitlesine sahip olmuştur. Yanlışlıkla aynı evi satın alan iki karakterin başından geçen komik durumları anlatan dizi aynı zamanda bir aşk hikayesini de izleyiciye vermektedir.

Özetle, romantik komedi hem Türk televizyonlarının vazgeçilmezi hem de Rus izleyicilerinin ilgisini en çok çeken tür olarak karşımıza çıkmaktadır.

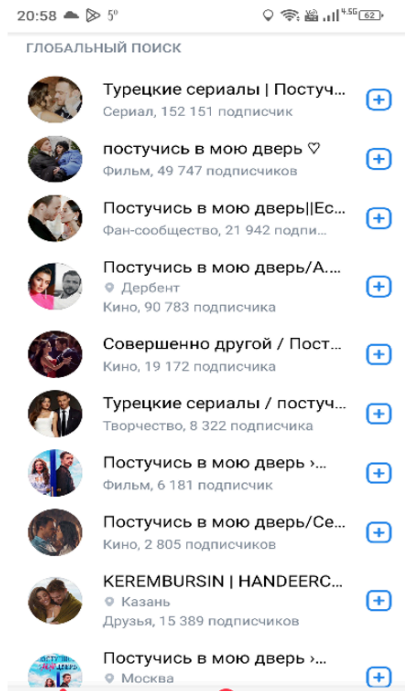
'SEN ÇAL KAPIMI' DİZİSİ VE RUS İZLEYİCİLERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

2020 yılında Fox TV'de yayınlanmaya başlayan 'Sen Çal Kapımı' dizisinde, Eda Yıldız (Hande Erçel) ve ünlü mimar Serkan Bolat (Kerem Bursin) arasında anlaşmazlıklarla başlayan ilişkinin aşka dönüşmesi anlatılmaktadır. 8 Temmuz 2020-8 Eylül 2021 tarihleri arasında 160 bölüm devam eden 'Sen Çal Kapımı' dizisi Rusya'da en çok izlenen diziler arasında olmuştur. 2022 yılında Rus izleyicisi tarafından en çok izlenen dizi olan 'Sen Çal Kapımı' dizisi, sevilen başrol oyuncularıyla dikkat çekmektedir (AA, 2022). Dizinin senaryosundaki karakter gelişimi ve çatışma öğeleri de izleyicinin beğenisini kazanmaktadır. 'Sen Çal Kapımı' dizisi 91 hafta boyunca zirveye ulaşmış 2022 yılı sonunda Kinopoisk Pro Index internet sitesinde birinci sırada yer almıştır (TürkRus, 2024). Bu site Yandex ve Google verilerini kullanarak dizilerin Rus izleyiciler arasındaki popülerliğini değerlendirmektedir. Beş farklı sinema platformu olan "Kinopoisk", "Okko", "IVI", "Wink", "More.tv", "Premier'de dizi yüksek izlenme sayılarına ulaşmaktadır. Aynı zamanda Sen Çal Kapımı TV3, Domashny ve Cumartesi kanallarında da gösterilmektedir.

Dizinin konusu özetle şöyledir; Teyzesiyle birlikte sade bir hayat süren Eda Yıldız, peyzaj mimarı olmak ister. Bu nedenle Eda, İtalya'da staj yapmak için hazırlanır. Ancak ünlü mimar Serkan Bolat'ın şirketi olan Art Life Mimarlık'ın yetenekli öğrencilere tahsis ettiği bursu aniden kaybeder. Hayatı alt üst olan Eda'nın eğitim gördüğü üniversiteye Serkan konuşmacı olarak davet edilir. Eda ile Serkan bu etkinlikte karşılaşır. Bu karşılaşmadan birbirlerine nefret etmeye başlayan çift, kendilerini bir oyunun içinde bulur. Nişanlısı Selin'den yeni ayrılmış olan Serkan, onu kıskandırmak için Eda ile anlaşır. Eda ile Serkan iki ay boyunca nişanlıymış gibi davranırlar. Ancak işler düşmanlıktan karşılıklı aşka doğru evrilir. 'Sen

Çal Kapımı' dizisi modern bir Kùlkedisi masalını andırmaktadır. Ancak Eda tipik bir Kùlkedisi değildir. Eda karakteri, gururlu, özgürlüğü seven ama aynı zamanda açık ve sevgi doludur ki bu karakter özellikleri Rus kızlarına çok yakın gelmektedir. Dizinin finali ise izleyicilere saf ve gerçek sevgiyi gösteren, onları sonsuz aşka inandıracak niteliktedir.

'Sen Çal Kapımı' dizisi Rusya'da bir tür kültürel fenomen haline gelmiştir. Hatta dizinin Rus uyarlaması bile çekilmiştir. TNT kanalında yayınlanan uyarlama dizide karakterlerin isimleri Sergei ve Sasha olmuştur. Bu dizi Rus dijital platformlarında da gösterilmektedir (Ranini,2023).

Resim 1. Rus sosyal ağı Vkontakte 'Sen Çal Kapımı' hayran grupları

Resim 1'de de görüldüğü üzere Serkan ve Eda'nın hikayesi, Rus sosyal medya ağı Vkontakte'de popüler olmuştur. # KapımıSonBir KezÇal konusu 8,5 milyon kez konuşulmuştur. Ayrıca dizinin hayranlarının memler yayınlaması ve her bölümün en iyi anlarını tartışmasıyla Game of Thrones'u geride bırakmıştır. VKontakte sosyal ağında 20'den fazla hayran grubu bulunmaktadır. Bu hayran gruplarında hem genç hem de yetişkin olmak üzere farklı yaşlardan izleyiciler vardır. Ancak 'Sen Çal Kapımı' dizisi en çok 20-30 yaş arası izleyicilerin yanı sıra 35-45 yaş arası izleyiciler tarafından da izlenmektedir.

Bu çalışmada VKontakte sosyal ağından 152 bin takipçiye sahip olan “Türk Dizileri | Sen Çal Kapımı” adlı fan grubu örneklem olarak seçilmiştir. Analizde en çok kullanılan kelimeler ve bu paylaşımların kadın-erkek oranlarına bakılmıştır. Çalışmada izleyicilerin sosyal medya profillerinden dizi hakkında en çok konuştuğu konular saptanmıştır. Bunlardan ilki dizinin ana karakterleri Serkan Bolat hakkında konuşulanlardır. İncelenen fan grubu içinde kadın dizi izleyicilerin Serkan Bolat karakterini beğendiği saptanmıştır.

“Ben Serkan karakterini çok beğendim, iletişim kurma ve konuşma tarzını, hobilerini ve ilgilendiği şeyleri hoşuma gitti.”

“Serkan karakterlerini çok beğendim, çünkü bazen bu karakterde kendimi buluyorum.”

“Karizması ve karmaşık sorunları çözme yeteneği nedeniyle Serkan Bolat’ın karakterini beğeniyorum.”

“Kerem Bürsin’in oynadığı neredeyse bütün dizileri izledim.”

“Bana göre kadronun tamamı ustaca ve profesyonel seçilmişti. Kerem Bürsin’in gözleri ve duygularıyla oyunculuğu tabii ki beni hemen büyüledi.”

“Serkan Bolat’ın duygularını aktarma şeklini, dizi boyunca karakterinin gelişimini çok beğeniyorum. Her şeyden önce sevgilisini düşünen gerçek bir adam.”

“Bursin’in filmografisinde çok daha iyi projeler var. Örneğin, Güneşi Beklerken dizisi. Bu diziyi iki kez izledim ve tekrar izlemek istiyorum. Gerçekten harika bir dizi. Güneşi Beklerken, Sen Çal Kapımı ile karşılaştırılmaz. Sen Çal Kapımı dizisinde Erdem karakterini de çok beğendim. Aydan da müthiş bir karakteri.”

Krem Bursin’in birçok ödül aldığını belirtmekte fayda var. Böylece 2021 yılından bu yana oyuncu, En İyi Erkek Dizi Oyuncusu, En İyi Dizi Çifti (Hande & Kerem), Yabancı Dilde En İyi Erkek Oyuncu, Yılın En İyi Erkek Oyuncusu ve En İyi Romantik Komedi Erkek Oyuncu gibi toplam 24 ödüle layık görülmüştür.

“Sen Çal Kapımı” dizisini izleyen Rus izleyicileri Serkan Bolat karakterinden sonra en sevdiği karakterler Eda, Ayfer ve Engin’dir.

“En çok Eda karakteri hoşuma gitti, çok sıcakkanlı, güzel ve akıllı bir kızdır. Ana karakterlerin hikayesini sevdim. Oyuncular harika bir iş çıkardılar. Nefes kesici bir hikaye olmuş.”

“Eda’nın karakterini çok seviyorum: Olumlu ve güzel kız.”

Bana göre Hande Erçel rolünü mükemmel bir şekilde yerine getirmiştir. Güzel, akıllı ve gururlu Eda kısa sürede sadece Serkan Bolat’ın değil, hem Türkiye’de hem tüm dünyada izleyicilerin de kalbini kazanmıştır. Günümüzde oyuncu Rusya’da Türk dizilerinin en popüler oyuncusu olarak tanınmıştır. Diğer ülkelerdeki izleyiciler oyların çoğunluğunu Erçel’e vermiştir. ‘Komsomolskaya Pravda’ya göre Portekiz ve İspanya’daki hayranlar da Erçel’i birinciliğe layık görmüştür (Kinoafisha, 2022).

“Engini daha çok beğendim, çünkü bu karakteri izlemek ilginç geliyor.”

Sevilen karakterlerin yanısıra Türk kültürünün Rus izleyicilere diziler yoluyla tanıtılması ve bu dizilerin ise Türk turizmine katkısı olduğu saptanmıştır.

“Türkiye’yi ziyaret ettim, dizinin çekildiği yerleri de gördüm.”

“Türkiye’ye defalarca tatile gittim, 2022’de İstanbul’daydım. Serkan Bolat’ın ofisine gittim. Çekim yerlerini ziyaret etmek her zaman ilginçtir, nostalji duygusu veriyor.”

“Türk dizilerinde ilginç ve bazen beklenmeyen bir olaylar oluyor. Ve en önemlisi Türkiye’nin doğası, yaşamı, kültürü bana çok yakın. Cinayetleri ve “kavramlara göre” yaşamları konu alan diziler yerine bu tür dizilerin gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum: Gençler daha yumuşak ve daha nazik büyülerdi.”

“Dizinin çekim yerlerine gittim. Dizilerde izlediğim yerleri kendi gözlerimle gördüğümde, hemen o diziye tekrar izleme arzusu çok alışılmadık bir duygu. Her şeyi görmek imkansız ama gördüğüm yerler harikaydı.”

“Çekim yerlerini gezdim, hatta Kerem’le tanıştım.”

‘Sen Çal Kapımı’ dizisi hakkında sosyal medyada yapılan yorumlarda kültür anahtar kelimesiyle araştırma yapıldığında dikkat çeken belli başlı yorumlar şöyledir;

“Türk dizilerini çok büyük etkisi var. Güzel aşk hikayeleri, gerçek duyguları, dizilerde gösterildiği çalışkanlık ve misafirperverlik insanların dünyaya farklı bir açıdan bakmasına yardımcı oluyor.”

Türk gelenekleri Rus ve Avrupa geleneklerinden oldukça farklı olduğu için Türk sinema izleyici için daha da ilginç olmaktadır. Her Türk dizisinde görülebilecek geleneklerden biri de ev sahiplerinin samimiyeti ve misafirperverliğidir. Türkiye’de misafirlere özel davranmaktadır. Sofraya davet edildiğinde sunulan yemekleri denemek gerekiyor ki aksi takdirde ev sahiplerine saygısızlık olarak değerlendirilebilmektedir. Misafirperverlik anlayışı Türklerin kartviziti. Sen Çal Kapımı dizisinde de sürekli meşgul olan Serkan Bolat, Eda Ayfer Teyze’ne saygı göstermek için akşam yemeğine gelmiştir.

Sen Çal Kapımı dizisinde Türk dizilerinde de olduğu gibi aşk hikayelerin özel bir karakteri vardır. Türk dizilerde izleyicilerin en çok ilgisini çeken duygularla dolu aşk hikayeleridir. Sen Çal Kapımı dizisinin ana karakterleri arasındaki ilişki örneğini alarak sevginin bir insanı ne kadar değiştirebileceğini görebiliriz. Türk dizilerinde Avrupa dizilerinden farklı olarak ister komedi ister romantik dram olsun aşk hikayesinin kendine has özellikleri vardır. Türk aşk hikayeleri bu duygunun ne kadar güçlü olduğunu, aşkın her zorluğun üstesinden gelebileceğini ve ne olursa olsun karakterleri mutlu sonla birleştirebileceğini göstermektedir.

“Diziyle Türk kültürünü tanıma fırsatım oldu.”

“Bazıları için Türk dizileri kültürlerini öğrenmelerine yardımcı olurken bazıları için yalnızlığa katlanmak daha kolaylaşıyor.”

“Bu diziler bir süreliğine gündelik sorunlardan uzaklaştırıyor. Ama bizim için pek çok tuhaf şey içeriyor. Zihniyetlerimiz, geleneklerimiz farklı. Ben hem bir oyuncu, hem bir kişi olarak Kerem Bürsin’i seviyorum. Onu izlemek ilginç. Bir sonraki çalışmalarını sabırsızlıkla bekliyorum. Ve aslında yeni projesinin hangi ülkede yapılacağına bir önemi yok benim için. Amerika’da büyüdü. Orada çekim yapılsaydı izlerdim.”

“Türk dizileri inanılmaz güzel, Rusya ve Amerika’daki gibi bayağı değil, zevkle izliyorum.”

“Türkiye’ye sık sık geliyorum, Türk kültürü de ilginç.”

“Dizi oldukça iyi, yeni ilgi alanları öğrendim. Yeni müzikler dinlemeye başladım. Dizilerden yeni ifadeler öğrendim. Diziyi izlerken yeni yönler, düşünceler ve duygular keşfetme şansım oldu.”

“Türk dizileri bağımlılık yapıyor.”

“Çok fazla dizi izledim. Çünkü Türkçe ilgi çekiciydi, o yüzden başka bir dilde dizi izlemek ve anlamaya çalışmak çok ilginç. Bu dili öğrenmek benim için yeni bir hobi haline geldi.”

Rus izleyicilerin izledikleri diğer Türk dizilerini saptamaya çalışılmıştır. Aynı zamanda bu diziler, incelenen fan grubunda da konuşulmaktadır. Kader Oyunlar, Her Yerde Sen, Yalı Çapkını, Kiralık Aşk, Medcezir, Kara Sevda, Yargı, Şahane Damat, Erkenci Kuş, Zalim İstanbul, Aile dizileri Rus izleyiciler arasında izlenmektedir. Ayrıca izleyiciler Türk dizilerinin izlenmesinin kolay olduğunu yaptıkları yorumlarda sıklıkla belirtmektedir. Ana karakterlerin romantik ilişkileri, özellikle Rus genç izleyiciler arasında aşka inancı artırdığına dair yorumlar vardır.

SONUÇ

Televizyon hala önemini koruyan bir kitle iletişim aracıdır. Farklı program türlerini yayınlayan bu araç, kültürel etkileşimi de sağlamaktadır. Kültür, içinde değişimi barındıran ve etkileşime açık bir olgudur. Böyle olunca da televizyon ve diğer kitle iletişim araçları kültürü dönüştürme gücüne sahip olmaktadır.

Televizyon dizileri ise gerek karakterleri gerek olay örgüsündeki çatışma öğeleri doğrultusunda hem Türk izleyicileri hem de yabancı izleyiciler arasında beğenilmektedir. Birkaç yıl önce Türk dizileri sadece Rusya’da değil, tüm dünyada televizyonu tam anlamıyla ele geçirmeye başlamıştır. Böylece Türkiye film ithal eden ülkeler arasında yavaş yavaş ilk sıralara yerleşmiştir. Daha Sovyet döneminde, Reşat Nuri Güntekin’in 1986 tarihi Çalılık adlı kitabının film uyarlaması ekranlara girmiştir. Halit Ergenç’in başrolünde olduğu “Muhteşem Yüzyıl” ile dikkat çekici bir yükselişe geçen Türk dizileri, Latin Amerika, Ortadoğu ve özellikle Rusya’da çok izlenmektedir. Türk melodramı ‘Sen

‘Çal Kapımı’ 2021’de bir fenomen haline gelmiştir. ‘Sen Çal Kapımı’ Ruslar arasında en popüler üç dizi arasında yer alıp 2022’de bütün rakiplerini geride bırakmıştır. Bugün Sen Çal Kapımı dizisi Rusya’da en popüler Türk dizi olarak kabul etmekle birlikte, dünyanın 85 ülkesinde yayınlanmaktadır. Bu çalışmada ise Rus izleyicilerin ‘Sen Çal Kapımı’ dizisine ilişkin sosyal medya paylaşımları incelenerek dizinin kültürel etkileşim boyutu saptanmaya çalışılmıştır.

Türk dizileri Rus kadın izleyiciler arasında ilgi çekmektedir. Eda Yılmaz karakterini canlandıran Hande Erçel kısa sürede izleyicilerin kalbini kazanmıştır. Dizinin yayınlanmasının ardından Erçel, Rusya’nın en sevilen Türk oyuncularından biri olmuştur. Öte yandan bu dizinin erkek ana karakteri Serkan Bolat’ın zenginliği ve kibar oluşu izleyiciler arasında dikkat çekmiş ve dizinin en önemli izlenme nedeni olmuştur.

Diziler Türk turizmini de canlandırmıştır. Muhteşem Yüzyıl dizisiyle Topkapı Sarayı ve Osmanlı kültürüne merakı artırmıştır. ‘Sen Çal Kapımı’ dizisi ise yine bu dizinin çekildiği yerleri görmek isteyen Rus izleyicilerinin ziyaretine sebep olmuştur. ‘Sen Çal Kapımı’ dizisinin yayınlanmasının ardından birçok Türk dizisine olan ilgi de artmıştır. Günümüzde Rusya’da Yalı Çapkını, Kızılıcak Şerbeti, Bahar, Hercai, Yargı gibi diziler popüler haline gelmiştir.

Özetle yumuşak bir güç olarak Türk dizileri, Rus izleyiciler arasında giderek popülerleşmektedir. Böyle olunca kültürel geçirgenlik artmakta ve iki millet arasında olumlu kültürel, sosyal ilişkiler sağlanmaktadır.

KAYNAKÇA

Anadolu Ajansı. (2022). Türk Dizisi ‘Sen Çal Kapımı’ Rusya’da en popüler Türk Dizisi oldu. <https://www.aa.com.tr/tr/kultur/turk-dizisi-sen-cal-kapimi-rusyada-en-populer-televizyon-dizisi-oldu/2768281>.

Baloğlu, U. (2019). *Yaşam Biçimlerinin Televizyon Dizilerinde Yansıtılması: Bizimkiler Örneği*. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(3), 2875-2897.

Cereci, S. (2014). *Türk Televizyon Dizilerinin Küresel Başarısı: Evrensel İnsan Yaklaşımı*. International Journal of Social Science. 28.(2). 1-12.

Hasanov, B. (2014). *Clifford Geertz’e göre Kültürel Bir Sistem Olarak Din*. Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1 (2). 79-96.

Hall, T. (1976). *Beyond Culture*. Garden City. New York: Anchor Press.

Litvinsev, A. (2006), *Dünya yayın modellerinin yüzleşmesi ve etkileşimi bağlamında Rus televizyonunun gelişimindeki eğilimler*, Lomonosov Adına Moskova Devlet Üniversitesi Gazetecilik Fakültesi.

Myasnikova M. (2017), *Kültürel bir fenomen olarak televizyon*, Rusya'nın ilk Cumhurbaşkanı Yeltsin Adına Ural Federal Üniversitesi Gazetecilik Fak, ltesi, 14-130.

- Türk Dizileri Rusya'da boşluğu dolduramadı. (2024). <https://www.turkrus.com/2888578-turk-dizileri-rusyada-boslugu-dolduramadi-xh.aspx>.
- TRT, (2020). <https://www.trt.net.tr/kurumsal/tarihce>.
- Sen Çal Kapımı dizisinin Rus uyarlaması geliyor. (2023). <http://www.ranini.tv/haber/50904/1/sen-cal-kapimi-dizisinin-rusya>.
- Gegelova N. (2010), *Rus Televizyonun Kültürel Misyonu*, Rus Halklarının Dostluk Üniversitesi Gazetecilik Fakültesi, (2). 1-7.
- Rohlin A. (2008), *Yerli Televizyonun Tarihi*, Aspektpress Yayınevi, 40-75.
- Abramov M. (2014), *Rus medya alanında televizyon. Tarih ve özellikler.*, (3). 1-7.
- Lassvell G. (2009), *Sovyet propaganda stratejisi*, 2-6.
- Danilov A., *Sovyet döneminin parti ve devlet siyasetinde bölgesel televizyon: Orta Volga bölgesinin tarihsel deneyimi*, 2-8.
- Rianovosty (2021), *SSCB ve Rusya'da televizyonun gelişiminin tarihi*. <https://ria.ru/20210322/televidenie-1601983226.html>
- Dünya Gazetesi. <https://www.dunya.com/sectorler/turk-dizileri-icin-cannesda-108-ulke-ile-pazarlik-basladi-haberi-707972>.
- Boxoffice Türkiye. (2023). <https://boxofficeturkiye.com/haber/2022-2023-sezonunun-en-cok-izlenen-turk-dizileri--5374>.
- Milliyet Gazetesi, (2021). <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/turk-dizilerinin-yurt-disi-rekoru-1339711>.
- Wikipedia. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kerem_Bürsin
- StreamPark (2018), *Televizyonun tarihi. Sovyet televizyonunun gelişimi*. <https://streampark.ru/blog/razvitie-sovetskogo-televideniya/>
- Kinoafisha (2022). <https://www.kinoafisha.info/articles/pochivaet-na-lavrah-v-rossii-hande-erchel-bet-vse-rekordy/>